

Stinkdieren: exoten met een luchtje

Hans Hollander, Bureau van de Zoogdierverseniging

Gestreept stinkdierr

Het gestreept stinkdier (*Mephitis mephitis*) is een middelgroot roofdier. De wetenschappelijke naam ("slechte geur") dankt het dier aan zijn verdedigingsmechanisme. Met de anale geurklieren wordt bij dreiging een stinkende stof gespreoid. Van oorsprong komt de soort voor in grote delen van Noord-Amerika, behalve in woestijnen en niet boven 1.800 m. Stinkdieren worden in Nederland als huisdier gehouden, waarbij de geurklieren meestal worden verwijderd. Vrijgelaten of ontsnapte dieren kunnen zich lokaal in het wild vestigen en voortplanten. Er zijn in Nederland ook meldingen van gekraagd stinkdier (*Mephitis macroura*), maar deze betreffen waarschijnlijk verkeerd gedetermineerde gestreepte stinkdieren.

Verspreiding in Nederland

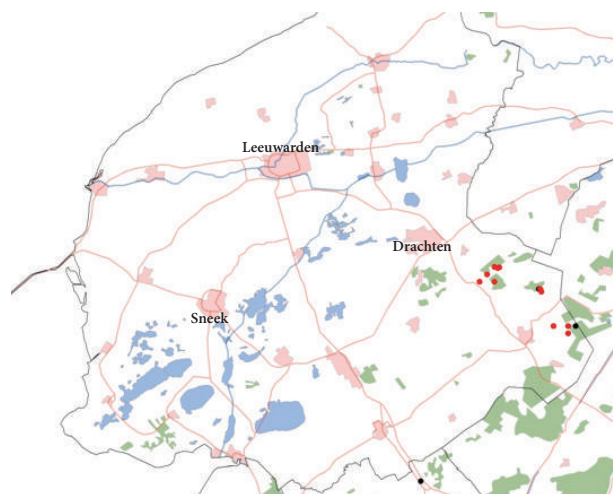
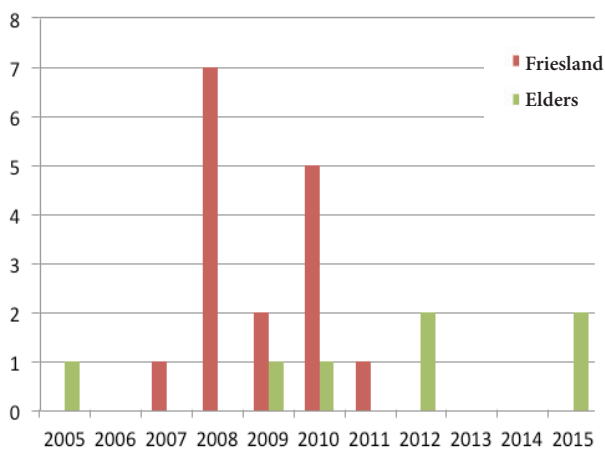
In 2005 werd in Midden-Limburg voor het eerst een doodgereden gestreept stinkdier gevonden. In 2003 ontsnapten in Haule tien dieren bij een plaatselijke dierenhandelaar. Vanaf 2007 t/m 2011 zijn regelmatig (levende en dode) stinkdieren gemeld in Zuidoost-Friesland (figuur 1), nabij het Fochteloërveen (tussen Drachten en Assen). Een aantal dieren vestigde zich in het Blauwe Bos. Ook werden dieren gezien in het Tonckensbos en op de Duurswouder Heide. In 2005 werden in het Blauwe Bos onvolwassen dieren gezien, wat duidde op voortplanting in het wild. Onduidelijk is hoe groot de

Stinkdieren worden vaak slachtoffer van het wegverkeer. Hier een aangereeden exemplaar in de VS. (Foto: Kees Mostert)

populatie hier destijds was, omdat stinkdieren nachtactief zijn en beperkt kunnen worden waargenomen. Ontsnapte dieren bleken minder schuw en werden daardoor eenvoudiger en vaker waargenomen. Het grootste aantal tegelijk waargenomen dieren was vijf (inclusief jongen). Na 2011 zijn hier geen waarnemingen meer gedaan, zodat het huidige voorkomen onduidelijk is.

Vanaf 2009 zijn gestreepte stinkdieren gemeld bij Apeldoorn (2009), Noorderveld (Drenthe, 2010), Zaanstad (2x, 2012), Steenberg (Noord-Brabant, 2015) en Glanerbrug (Overijssel, 2015). Voor deze waarnemingen ontbreekt echter bewijs.

Figuur 1 en 2. Aantal meldingen van gestreept stinkdier in Friesland en elders sinds 2005 (bron: NDFF), en de meldingen in Friesland; rode stip = gevalideerd, zwarte stip = nog niet beoordeeld. (bron: NDFF).

Stinkdieren als huisdier in Nederland

Sinds begin jaren '70 worden geen wilde stinkdieren meer gevangen voor de fok of voor de huisdierindustrie. Dit wordt streng gecontroleerd door de Canadese en Amerikaanse overheden. In 2010 en 2011 werden jaarlijks 500 gefokte en ontklierde stinkdieren vanuit de VS naar Nederland geëxporteerd. De grootste Nederlandse importeur heeft sinds 2012 geen stinkdieren meer ingekocht en voor zover bekend zijn er sindsdien geen importen meer geweest.

Stichting Het Stinkdier krijgt vragen over de verzorging van mensen die er een gekocht hebben in België of Duitsland, maar het aantal vragen loopt terug. Sinds 2013 is er op de Nederlandse verkoopsites geen aanbod meer van Nederlandse fokkers. Aangezien een stinkdier gemiddeld 6 tot 10 jaar oud wordt, schat Stichting Het Stinkdier het aantal gehouden stinkdieren in Nederland op enkele duizenden. Deze zijn dus niet afkomstig uit het wild.

Jaar	Van eigenaren	Zwerfdieren	Ontsnapt (niet opgevangen)
2008			1 (Schiedam)
2010	5	1 (Middelburg)	
2011	6	3 (Darp, De Meern, Hilversum)	
2012	6	3 (Steenwijkerwold, Utrecht, Bussum)	1 (Kerkrade)
2013		3 (Heerhugowaard, Hoofddorp, Zaandam)	
2014	2 (Wamel)		

Tabel 1. Geregistreerde opvang van gestreept stinkdier door Stichting Het Stinkdier.

Vanaf 2010 registreert de Stichting het aantal opgevangen stinkdieren. Deze zijn afkomstig van eigenaren of het zijn gevangen ontsnapte dieren (tabel 1). Stinkdieren staan niet op de zogenaamde Positieflijst (van legaal te houden huisdiersoorten), die 1 februari 2015 op basis van de Wet dieren van kracht is geworden. Dat betekent dat stinkdieren niet meer als huisdier gehouden mogen worden.

Vestigingskans

De kans dat het gestreept stinkdier zich permanent in Nederland vestigt is volgens de Nederlandse risicoanalyse reëel. Geschikte biotopen zijn in ruime mate aanwezig. In het Forest of Dean in zuidwest-Engeland leeft sinds 2009 een kleine populatie stinkdieren. Voedsel is geen beperkende factor, gezien het gevarieerde dieet.

Stichting Het Stinkdier schat de overlevingskansen van stinkdieren in Nederland en op een gevestigde populatie echter gering. Het landschap is te versnipperd (doorsnijdingen door wegen, kanalen en sloten) om veilige territoria te kunnen vormen. Het waterpeil is te hoog om diepe winterholten te kunnen graven. Bovendien kunnen gedomesticeerde stinkdieren volgens de Stichting niet meer zelf jagen en eetbare en giftige planten onderscheiden.

Overlast en schade

Overlast bestaat uit stank en rommel van nesten nabij bebouwing. Incidenteel worden mensen en honden besproeid door stinkdieren die zich bedreigd voelen. In de omgeving van Haule was sprake van schade aan gazonnen (putjes). Het gestreept stinkdier is een predator met een brede voedselkeuze. Vooral grondbroeders zijn kwetsbaar. Uit Canadees onderzoek bleek dat stinkdieren opportunistisch te werk gaan.

Bij een uitbreidende populatie in Nederland kunnen weidevogelpopulaties in het relatief besloten veenweidegebied in Friesland risico lopen. Daarnaast is concurrentie mogelijk met vos, das en marterachtigen. Sociale en economische schade is mogelijk door ziekteoverdracht.

In Noord-Amerika zijn stinkdieren dragers van rabiës, tularemie en toxoplasmose en een mogelijke vector voor rundertuberculose.

Met dank aan Kim Bendsdorp, secretaris Stichting Het Stinkdier.

Oproep meldingen met foto

Meldingen van stinkdieren, bij voorkeur met foto, kunnen worden doorgegeven via telmee.nl of waarneming.nl. Wij zijn vooral benieuwd of de populatie in het Blauwe Bos anno 2015 nog aanwezig is en of er mogelijk elders sprake is van vestiging.